

ÖZET

Say Şahin, D., Türkiye’ de Hekim ve Hemşirelerin Yaşam Sonu Kararları Hakkındaki Tutumları, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Etiği ve Tarihi Programı, Doktora Tezi, Ankara, 2022. Hasta bireyin kendisi veya hasta yakınları her ne kadar yaşam sonu tedavi ve bakım süreçleri ile ilgili karar verici olsalarda, bu süreçte tıbbi deneyim ve tecrübelerine dayanılarak, tedavi ve bakım konusunda fikirlerine başvuran kişiler büyük çoğunlukla hekim ve hemşirelerdir. Bu nedenle araştırmamızda ülkemizdeki hekim ve hemşirelerin yaşam sonu kararları sürecindeki tutumlarını ve etkileyen faktörlerin hangi değişkenler olduğunu saptamayı amaçladık. Araştırma nicel, kesitsel bir çalışmadır. Araştırma için kendi hazırladığımız sosyo-demografik veri formu ve Stoeckle ve ark. tarafından hazırlanan hekim ve hemşireler için yaşam sonu kararları ölçeği gerekli izinler alındıktan ve geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapıldıktan sonra kullanılmıştır. Çalışmaya 870 hekim ve hemşire katılmış olup; yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olma değişkenlerinin yaşam sonu kararları konusundaki algı, inanç ve uygulamalar açısından önemli ve istatistiksel olarak anlamlı ($p \leq 0,05$) sosyo-demografik değişkenler olduğu; eğitim, mesleki faktör, çalışılan birim, gelir düzeyi değişkenlerinin ise yaşam sonu kararlarında algı, inanç ve uygulamalar açısından istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı ($p > 0,005$) değişkenler olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %1,6’sının tıbbi vekaletname bıraktığı, % 83,2’sinin konu ile ilgili eğitime ek eğitimlere ihtiyaç duyduğu, % 46,7’sinin yaşam sonu kararları ile ilgili görüşmeleri en az bir kere başlattığı, %43,7’sinin yaşam sonu kararları ile ilgili görüşmeleri hekimlerin, % 41,8’inin ise hastaların başlatması gerektiğini düşündüğü saptanmıştır. Araştırma sonuçlarımız sağlık personelinin konu ile ilgili ciddi bir eğitim gereksinimini, yetkilendirme bildirimlerinin uygulamaya konulması gerekliliğini ve Hastane Etik Kurullarının önemini ortaya koymaktadır. Alanda konu ile ilgili gereksinimlerin belirlenerek, ilgili kurumların çalışmaları önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Hekim, Hemşire, Yaşam Sonu Kararları, Tutum, Türkiye*